

POMPONII LAETI DE LEGI

BVS LIBELLVS

Ius pluribus modis dicitur. Naturale quod Ius natu
 ē cōmune omnibus animalibus. Ius gētū Ius gen
 quo gētes humanæ vtūtur. Ius ciuile quod Ius ciu
 ex legibus, plebiscitis, senatuscōsultis, decretis Ius pu
 principū, & autoritate prudētū venit. Ius pu
 blicū, in sacerdotibus & magistratibus cōsistit. cum.
 Ius priuatū ad singulorū vtilitatē spectat. Ius etiā Ius priu
 dicitur locus in quo ius redditur, vt meminit
 Paulus de lege & de legis origine. Lex [vt Chry
 sip. diffinit] est diuinarum & humanarum rerū
 notitia. lex dicitur rogatio & obnūciatio. Lex, Lex.
 donum est dei, dogma hominum sapientum, co
 ertio volūtatis. Legis virtus est imperare, veta
 re, punire, permittere. Lex est æternum quoddā
 quod vniuersum mundū regit, imperādī prohi
 bēdiq; sapientia. ex hac lege lex nostra est. ratio
 mensque sapiētis æqualis dei est lex: cōstātque
 ad salutē ciuium, ciuitatūque incolumitatem,
 vitāmque omnium quietā & beatam. Igitur vbi
 lex non est, quies & beatitudo non est: & apud
 illos antiquissimos mos sapientum lex erat, id
 erat, quoniam antiquitas proxime accedebat ad
 deum. Lex magistratibus præest, & magistra
 tus populo, Optime putat Cicero, magistratū
 esse legem loquentem. Imperandi & obtēperan
 di modus debet esse. Nam & qui bene impera
 uerit, aliquādo obtēperet necesse est: & ipsi mor
 tales nō solū obtēperare & obedire magistratis
 bus debēt, sed eos colere atque diligere. Potestas

POMPONII LAETI

estas & facultas à populo seu principe publi.data. Ma
 gistra. gistratus dici coeptus est, cum à populo creatus
 tuit magister populi, id est dictator. Prima fertur
 ni lez tur Ceres dedisse leges mortalibus, postea ipsi
 atores. sapientes, Phoroneus Argiuis dedit, Moyse caelo
 lapsas Hebraeis Aegyptiis Mercurius Draco &
 Solon Atheniensibus, Minos Cretensibus, Lycurgus
 Lacedaemoniis, Turris charundas, Romas
 nis Romulus.

DE AELIA ET FUSIA LL.

Aelia & Fusia lege resistebatur perniciosis
 legibus in ciuitate, quæ ideo erant propus
 gnacula & muri ocii & tranquillitatis. Sed
 Clodius tri. pl. L. Pisone & A. Gabinio cos. iiii
 leges tulit: ex his secunda fuit, ne quis per eos di
 es quibus cum populo agi liceret, de caelo seruaret
 & quarta cauebatur, ne quæ censors in senatu le
 gendo praterirent, neve quæ ignominia afficer
 rent, nisi qui apud eos accusatus, & vtriusque ce
 foris sententia danatus esset: hac lege diminuta
 est censura, quæ est magistra vitæ & modestiæ.

De lege Aurelia.

Aurelia lege comunicata sunt iudicia senatui
 equitibusque Rom. & tribunis ærariis. Eã tulit
 Aurelius Cotta prator. De lege Acilia.

Manius Acilius Glabrio legẽ tulit de pecuniis
 repetendis, in qua ne cõperẽdinari quidẽ reũ finit
 L. Piso primus tulit legẽ de pecuniis repetendis.

De lege Annonia.

Clo. tri. ple. de annonã legẽ tulit, vt frumẽtũ
 quod atea senis aris ac trietibus in singulos mo

dius dabatur, gratis daretur. De lege annaria.

Ea lex annorū modū finit, quibus magistratus capiendi potestas sit. De lege Aterma.

Hæc lex, cum mos priscus fuisset irrogandæ multæ per magistratus, ouis aut bouis nomine, ouis ære deno, bouis ære centeno diffiniuit.

De lege Aquilia.

Aquilia lex ab Aquilio lata, de dolo malo, de fraude, de deceptione, de simulate.

De lege Cincia.

Cincius legē tulit, qua cauetur antiquitus, ne quis ob causam orādā, donū pecuniāve acciperet.

De lege Calphurnia.

Calphurnia lege pecuniaria pœna inter alias pœnas adiecta fuit. L. Calphurnius Piso eam tulit.

De lege Cornelia.

Cornelia lege cauetur, ne quis legatis exteras nationū pecuniā expensam ferret. A. Cornelius conf. tulit, & idem aliam tulit, ne quis in senatu legibus solueretur, nisi ducēti, adfuisset: ne quis cū solutus esset, intercederet, cum ea de re ad populum ferret. Tulit idem Cornelius, vt prætores edictis suis ius dicerent. Lex est à Cornelio quodā lata, vt homines qui parricidii causa telo accincti sint, gladio persequantur.

De lege Cassia.

A Cassio Longino lex lata est Cassia, qua populus per tabellam suffragia ferret.

C. Mario, C. Flacco conf. alia ab eodem lata, vt ille quem populus damnasset, cuiue imperiū abrogasset, in senatu non esset.

POMPONII LAETI

De lege Fabia.

Fabia lex à Fabio lata, qua adiecta poena est illis qui deducūt & sectātur cādidos in comitia

De lege frumētaria.

Frumentaria lex à Sempronio Graccho lata est, qua frumentum è publico distribueretur po. Ro.

De lege Falcidia.

Lege Falcidia, à Falcidio lata, cauetur ne plus dodrāte legare liceret, propterea quòd multi hāc re ditate recusabant.

De lege Flauia.

Flavius legem tulit de plagiaris, cū quis dolo seruū aut pecus à domino, & filiū à patre subtrahit.

De lege Gabinia.

Gabinus legē tulit, qua bellū Cn. Pōpeio magno contra Piratas datū est, contra C. Trebellii trib. pl. intercessionem.

De lege Iunia.

Iunius Syluius conf. cum Q. Cecilio Mete. legē tulit bello Cimbrico, quod diu praeue & infeliciter gestū est, propter diminuta militiae, stipendia.

De lege Iulia.

Iulia lege puniuntur adulteri. Idē Iulius Caesar legem tulit de peculatu in eos qui repub. vel sacra furati sūt, vel furātibus auxiliati sūt, vel furta scientes susceperunt.

De lege Lectoria.

Cum adolescētes in cōtractibus circūueniri solerent, Q. Lectorius poenā deceptoribus adiecit

De lege Licinia.

P. Licinius Crassus orator, & Q. Mutius Scævola pont. max. legem tulerunt de regundis ciuibus, vt in suā quisque ius ciuitatis redigeretur

cū multi Itali cupiditate ciuitatis Ro. tenerētur

De lege Manilia.

L. Manilius legē tulit, vt quādo res à nobilibus aduerse gestæ fuerāt, illi ad magistratus gerēdos admitterētur, quorū maiores in Romana repub. magistratum nō exercuissent, huiusmodi autē noui appellantur. De lege Othonia.

Otho tr. pl. legē tulit, ne quis cum ordine equestri in spectaculis sederet, nisi sestertia quadraginta possideret: quod si cōtingeret, quisquis esset, siue ingenuus siue libertus, inter equites spectare liceret in gradu. xiiii. De lege Oppia.

Oppius legē tulit, ne superfluo ornatu mulieres Romanæ vterētur, neve pilētis, id est, rhedis pēsilibus vterētur, neve plus vncia in auribus appenderent. De lege Hortēsia.

Hortēsius legem tulit, vt eo iure quod populus statuisset, & omnes Quirites tenerentur.

De lege Pompeia.

C. Pōpeius Strabo lata lege veteribus incolis Trāspadanis ius Latii dedit, quod cæteræ coloniæ Latinæ habebāt, vt petēdi magistratus, & ciuitatis Romæ ius adipiscerētur. Cn. Pōpeius magnus legē tulit, vt quæstor suffragio populi, ex his qui cōsules fuerāt, crearetur. Idē Pōpeius legē tulit, qua asperrima poena patricidas afficit. Si quos parētis filii fata præparauerit clā & palā, insutus culeo cū cane & gallo gallinaceo, & vipera & simia, in mare aut in flumē proiice retur. De lege Papia.

Legē Papia prohibētur peregrini vti vrbe Ro.

M. Plotius Sil. tr. Cn. Pompeio Strabone, & L. Porcio Cato cōfl. legē tulit, vt singulæ tribus quinosdenos ex eo numero suffragio crearent, qui eo anno iudicarent. L. Rosius Otho cōsul legē tulit, vt in theatro æquitibus Ro. ordines. xxiiii. spectādi gratia darētur. De lege Satyra.

Satyra lex est, quæ vno rogatu multa & varia cōprehendit. De lege Scantinia.

P. Scantinus legem tulit, qua puerorum concubitores graui supplicio afficiuntur.

De lege Tutelari.

Lege tutelari cauetur, ne quis tutor per simulationē pupillū fraudet. De lege Variana.

Q. Varius tr. pl. legē tulit, vt quæreretur de his quorū ope consiliove focū. Pop. Ro. arma sumpsissent. De lege Voconia.

Voconius legē tulit, ne quis cēsus, hoc est pecuniosus hæredē vnicā relinqueret filiā. erat autē cēsus ille, qui C. millia in professione detulisset. De lege Valeria.

Valerius Publicola legē tulit, vt nulli magistratui liceret corpus Romani ciuis indicta causa cōdēnare, liceretq; dānatis ad populū prouocare. Hæc habuit M. Pātagathe, quæ de magistratibus & sacerdotiis & legibus compēdiōse scriberem, vt ex eo cōpēdiō aliqua ad nostros vtilitas perueniat: & ita depinxisse opinor, vt ante oculos velut in tabella posuerim. Scribāt alii diffusius, Pomponio satis est placere suis.

FINIS.